

Adelsönytt

JUNI 2020

Kris för Munsö skola

Adelsöprofilen

Mats Collberg.

Havsörnarna tillbaka
på Adelsö.

MUNSÖ SKOLA RÄDDAS?

**Olle och
Ingrid** ÅRETS
ADELSÖBOR

DAGS ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN 2020

Värna Adelsö växer.

Under 2019 var vi 593 medlemmar. Fantastiskt bra. Låt oss nu åter sikta på 600 medlemmar för detta år.

Vi hoppas att du vill fortsätta att vara medlem i Värna Adelsö även under 2020.

Många har redan betalat, men har du ännu inte gjort det ser vi fram emot att du också gör det. Alla som inte tidigare varit medlemmar och nyinflyttade är självklart extra varmt välkomna.

För mer information om medlemmar se Värna Adelsös hemsida, under medlemmar: www.varnaadelso.se

Ju fler vi är, desto tyngre väger våra argument i diskussioner med kommunen, myndigheter och organisationer, om Adelsös intressen och framtid.

Avgiften för 2020 är endast 50 kronor per person. En mycket låg avgift. Styrelse och redaktion arbetar helt ideellt. Medlemsavgiften har varit oförändrad sedan föreningen startade 2003. Den betalas in på Värna Adelsös plusgirokonto **136 05 72-0**. Kom ihåg att ange vem eller vilka avgiften avser.

Medlemsavgifterna används bland annat till våra kostnader för tidningen du har i din hand, som trycks i 800 exemplar och delas ut till alla på Adelsö samt postas till medlemmar utanför Adelsö.

Vi är mycket tacksamma för ett frivilligt bidrag utöver den låga avgiften.

Har du några frågor kontakta föreningens kassör Mats Lundgren: matslu@telia.com

INNEHÅLL

04	20
Kris för Munsö skola	Allemansrätten
10	22
Hektiskt i butiken	Hembygdsgården
12	28
Årets Adelsöbor	Adelsöprofilen:
14	Mats Collberg
Bryggeriet flyttar	34
16	Segla i Grodhavet
Bussproblemen	48
18	Havsörnarna är tillbaka
Skjutningarna på Munsö	... och mycket mer!

Omslagsbild: Lasse Carlsson

Märkliga tider!

Det är märkliga tider. Det mesta i samhället har avstannat. Ändå händer det en hel del på vår ö.

Vildsvinens härjningar på jordbruk och tomter har inte tagit någon coronapaus. Bussarna fortsätter att gå men hamnar ibland på avvägar. Munsö skola har seglat upp som ett problem vilket inte minst kan drabba möjligheterna att bo och verka på Adelsö. Hembygdsgårdens framtid framstår som fortsatt osäker. Kyrkan vill absolut göra sig av med den lokal som man för några år sedan var så angelägen om och fick överta för ett närmast symboliskt pris. Kommunen har synpunkter men vill inte ta något ansvar för den enda offentliga samlingslokalen i glesbygdens Adelsö som följde med den gamla Adelsö kommun. Det finns att göra för den som vill värna Adelsö.

I samtliga fall framstår det som utomordentligt viktigt att vi är många – att Värna Adelsö kan tala med auktoritet när det gäller

att slå vakt om öns intressen. Det är därför det är betydelsefullt och glädjande att vi blev så många medlemmar när resultatet för det senaste året räknades samman.

600 betalande medlemmar så när som på några stycken är mycket på Adelsö.

Nu gäller det att hjälpas åt med årets utmaningar. Då är det en klar fördel om vi kan bli ännu några fler i föreningen Värna Adelsö. Det är nästan märkligt vilken skillnad det är när man kan tala för en stor förening jämfört med när man som enskild individ försöker göra sin stämma hörd. Välkommen med dina synpunkter. Välkommen också med dina insatser för att vi ska bli ännu något fler – det är vår ö värd! ■

Lennart Rydberg

ORDFÖRANDE VÄRNA ADELSÖ

Värna Adelsös syfte är att slå vakt om Adelsös natur och kultur samt främja möjligheterna att bo, arbeta och tillbringa fritiden på ön.

FOTO: LASSE CARLSSON

FÖRSLAG FRÅN FÖRVALTNINGSCHEFEN

LÄGG NED MUNSÖ SKOLA!

Munsö skola ska läggas ned efter sommaren. Det föreslår Johannes Pålsson som är chef för barn- och utbildningsförvaltningen i kommunen.

Nedläggningen blev ett brutalt svar på det brev som 36 föräldrar skickat till kommunens politiker med flera. I brevet klagade föräldrarna på situationen i Munsö skola. En stor del av de behöriga lärarna har slutat och ersatts av utbildade.

I brevet uttryckte 36 föräldrar stor oro för den pedagogiska kvaliteten på skolan. Föräldrarna skriver också att barnen kommit hem och vittnat om en orolig stämning på skolan. Det handlar om mobbing, kränkningar och en hård jargong. Många föräldrar har valt att flytta sina barn till andra skolor på grund av problem i Munsö skola. Enligt barn- och utbildningsförvaltningen är det cirka 40 pro-

cent som över tid väljer bort Munsö skola och väljer en annan skola.

Föräldrarna ansåg att situationen var så allvarlig att de också var oroliga för Munsö skolas framtid (här blev de snabbt sannspådda). Utan en fungerande skola i närområdet försvinner möjligheten till en levande landsbygd på Adelsö och Munsö, skrev de. Och de krävde att kommunens politiker skulle ingripa. Skolan har för närvarande 75 elever i klass 1–6. 28 av dem bor på Adelsö.

Brevet kom från de mycket engagerade föräldrarna – där de bland annat ville få ett möte till stånd med de skolansvariga. Därifrån

kom ingen respons. Istället fick föräldrarna besked om nedläggning av Munsö skola redan i augusti i år, i ett mejl den 20 april, från chefen för barn- och utbildningsförvaltningen Johannes Pålsson. Han meddelade att förvaltningen nu föreslår att Munsö och Sundby skolor ska samorganiseras från och med augusti 2020 och att all undervisning ska bedrivas i Sundby. Det innebär att Munsö skola stängs. Förslaget grundar han på antalet elever i respektive skola och det geografiska läget. Pålsson skriver vidare: ”Med de två små enheter vi har idag är det redan nu svårt att säkerställa de krav som ställs utifrån skollag och läroplaner och tillgodose en utvecklande skolkultur.”

I brevet till föräldrarna står också att förslaget syftar till att säkerställa en god kvalitet avseende undervisning, trygghet och skolutveckling inom resultatenhet Munsö och Sundby skolor. ”I uppdraget ingår att uppnå en ekonomi i balans och att säkra att vi nyttjar våra ekonomiska resurser på ett optimalt sätt”. Enligt brevet ska rektor Sebastian Rittger fatta det slutgiltiga beslutet efter förhandlingar med arbetstagarorganisationerna under maj månad

»**Namninsamling mot nedläggningen fick snabbt över 700 underskrifter.**«

2020. Några folkvalda politiker ska uppenbarligen inte delta i beslutet.

Omedelbart efter att mejlet skickats ut bröt det ut en folkstorm bland föräldrar och andra på Adelsö och Munsö. Facebook svämmade över med protester. En ny Facebookgrupp ”Rädda Munsö skola” bildades omedelbart, och en namninsamling mot nedläggningen fick snabbt över 700 underskrifter.

Det har sagts från en del ansvariga att det inte handlar om en nedläggning av Munsö skola utan att det bara handlar om en samordning av undervisningen till Sundby. Men faktum är att Munsö skola nu ska stängas och all undervisning flyttas till Sundby. Att använda ordet samordning eller samorganisation på detta sätt är enligt min mening ett missbruk av svenska språket. Sen säger man att Munsö kanske kan öppna igen någon gång i framtiden när det finns större underlag. Men tror någon att Munsö skola kommer att öppnas igen under överskådlig tid om man tömmer skolan nu?

Ekerö kommunlednings agerande i denna fråga skadar enligt min mening tilltron till demokratin. Först låter man tjänstemän fatta ett mycket viktigt beslut som borde ha fattats av folkvalda politiker. Och sen försöker man sprida ut dimridåer om beslutets innebörd. ■

Björn Rydberg

SÅ HÄR TYCKER NÅGRA ADELSÖFÖRÄLDRA OM FÖRSLAGET:

Marja Conradsson, Sättra

Nedläggningsförslaget är fullkomligt be-
drövt. För att Adelsö ska fortsätta vara
en levande bygd och attraktiv att flytta till
är service i form av till exempel skola en
jätte viktig del. I vårt beslut om att flytta ut
permanent var det faktum att det fanns en
skola på rimligt avstånd helt avgörande! Vi
kommer göra allt som står i vår makt för att
stoppa nedläggningen av Munsö skola. ■

» **Vi vill att våra
barn ska få lägga sin
tid på att leva, leka
och lära i närhet till
naturen och sina
kompisar.** «

Tomas och Jill Stark, Lindby

Vi är båda egna företagare med Adelsö
som bas. Vi kan inte "lika gärna" hämta
och lämna i en annan skola på väg till eller

ifrån stan. Vi har valt det här livet för att
slippa pendla och få mer tid tillsammans.
Tanken på att våra barn nu ska sitta på
en buss över två timmar varje dag gör
så ont i hjärtat. Vi vill att våra barn ska
få lägga sin tid på att leva, leka och lära i
närhet till naturen och sina kompisar, med
skolpersonal som bryr sig. Här finns alla
förutsättningar för att kunna leva ett både
hållbart och modernt liv. Det är helt oac-
ceptabelt att möjligheten till ett sådant liv
ska ryckas undan för så många av några
få fega personer som inte ens vågar möta
oss föräldrar. ■

Anders Rosenquist af Åkershult, Hallsta

De kan inte inbilla oss att det är en liten,
temporär omorganisation inom en skolen-
het av budgetsäl. I så fall underskattar de
oss härute på öarna. Att låta tjänstemän
besluta i en så stor fråga är helt orimligt
och oacceptabelt. Vi lever i en demokrati.
Där ska de folkvalda öppna besluta om
viktiga glesbygdfrågor. För de ska kunna
ställas till svars i val för de beslut de tar.
Munsö skola är helt nödvändig för utveck-
lingen på våra öar. Vår familj hade aldrig
flyttat till Adelsö om det inte funnits en
skola på Munsö. ■

SIVERT ÅKERLJUNG (KD), ordförande i barn- och utbildningsnämnden om beslutet:

Vi i Ekeröalliansen litar på skolche-
fens och förvaltningens bedöm-
ningar för hur vi skall bibehålla en
hög kvalitet för barnen på Munsö.
För oss går kvaliteten på undervis-
ningen, elevernas kunskap och lärande
först. Sundby/Munsö är en gemensam resul-

tatenhet. Det här är ett beslut av tjänstemän-
nen. Vi sätter upp mål och visioner och det är
tjänstemännen som ansvarar för genom-
förandet och arbetar med till exempel
utveckling, förbättringar och nya krea-
tiva lösningar som tagit beslutet.

Detta är inte ett hot mot landsbyg-
den, tvärtom är detta ett sätt att värna
om elevernas rätt till en stark och stabil
skola. De kommer att få skolskjuts varje skol-

FOTO: LASSE CARLSSON

dag, och det viktiga är att även elever som bor
i glesbygd har rätt till en skola av riktigt god
kvalité. Vi måste kunna säkra kvaliteten på kort
och lång sikt för alla elever i hela Ekerö kom-
mun. Förslaget kommer att förhandlas mellan
arbetstagarorganisationer och arbetsgivare.
Detta går inte att överklaga. Men själva försla-
get kan säkerligen överklagas till högre distans.

Det kommer även att göras en riskanalys
och barnkonsekvensanalys. Vi från Ekerö-
alliansen tar ansvar för hela kommunens
verksamheter och arbetar för att fördela de
gemensamma resurser som vi har på bästa
mögliga sätt. Att ställa olika investeringsbe-
hov mot varandra, gruppboenden mot skolor,
äldreboenden mot simhall är inte möjligt.
Förslaget innebär att undervisningens kva-
litet kommer att bli bättre för barnen, ökad
lärartäthet, fler behöriga lärare, och förhopp-
ningsvis en god lärmiljö och arbetsmiljö både
för eleverna och lärarna. ■

STEFAN WÄHLIN, styrelseledamot i föreningen Värna Adelesö som har cirka 600 medlemmar

Vi inom Värna Adelsö stödde till fullo det
brev som ett stort antal föräldrar
skrev till kommunens politiker
och de ansvariga inom för-
valtningen. Vi har på olika
sätt försökt påverka politi-
kerna och förvaltningen, hit-
tills utan resultat. Det enda svar
vi fått är från barn- och utbildnings-
nämndens ordförande, som kunde tänka sig
ett framtida möte, vilket inte blev av. Han
(Sivert Åkerljung) skrev inget om att han som
politiker låtit kortsluta sig och sin nämnd och
lämnat över ansvaret till förvaltningen. Ode-
mokratiskt agerat i en så stor fråga. ■

Fortsättning nästa sida.

Adelsönytt ställde följande frågor till Adelsös fyra kommunfullmäktigeledamöter:

1. Vad tycker du om förslaget att lägga ned Munsö skola i höst?
2. Kommer du att verka för att Munsö skola ska få vara kvar?
3. Det har sagts att nedläggningen kan vara ett tjänstemannabeslut? Är det inte rimligt att de folkvalda politikerna ska fatta ett sådant beslut?

OVE WALLIN (C)

1. Det finns inget förslag att lägga ner Munsö skola utan det finns ett förslag att samorganisera undervisningen till Sundby för att säkerställa en god kvalitet och en ekonomi i balans. Skulle det visa sig att elevantalet ökar kan det ju bli aktuellt med undervisning på Munsö igen. Idag är det för få elever för att få en bra kvalitet.

2. Jag verkar för en skola med bra kvalitet men också en skola med ekonomi i balans för hela kommunen och om och när det finns förutsättningar som uppfyller detta vill jag verkligen ha en skola på Munsö. Jag kommer fortsätta ligga på om den planerade byggnationen som är planerad på både Munsö och Adelsö.

3. Tjänstemännen har som sagt inte fattat beslut om nedläggning utan organiserar sig för att få en ekonomi i balans samt en bra kvalitet på både Munsö och Sundby. ■

DESIREE BJÖRK (Ö)

1. Det finns inte på kartan för Öpartiet att lägga ner skolan. Vi som parti vill främja kommunens ytterområden och det var

en av anledningarna till att Öpartiet bildades och tog steget in i politiken.

2. Öpartiet kommer att göra allt som står i vår makt att rädda Munsö skolas överlevnad. Och vi ska göra detta tillsammans.

3. Detta är ett sätt att låta de högst ansvariga politiker inom Ekeröalliansen slippa ta beslutet och hindra den demokratiska beslutsprocessen. Självklart ska ett så stort ärende som att lägga ned en skola beslutas av den högsta beslutande nivån i kommunen och det är kommunfullmäktige. ■

KENT EINARSSON (SD)

1. Det kommer försvåra barnfamiljers möjlighet att bo kvar och att flytta ut till Munsö/Adelsö.

2. Ja.

3. Beslut av den här karaktären bör alltid tas av de folkvalda politikerna, det är vi som representerar kommuninvånarna. ■

PETER ÖSTERGREN (KD)

1. Jag vill ju naturligtvis att vi skall ha kvar vår skola på Munsö och hoppas på att tjänstemännen kan ta fram ett förslag på hur man kvalitets-säkrar befintlig verksamhet på Munsö.

2. Ja, jag vill verka för att skolan blir kvar. Vi har en utveckling framför oss och skolan är en viktig pusselbit.

3. Min tro och uppfattning är att ett eventuellt beslut i någon riktning skall vara en fråga för fullmäktige av skäl att ett beslut får stor inverkan för den enskilde. ■

SOLVEIG BRUNSTEDT (C), kommunfullmäktiges förste vice ordförande om beslutet:

– Ett så viktigt beslut som är avgörande för Adelsös och Munsös utveckling ska inte fattas på tjänstemannanivå. Det måste avgöras i demokratisk ordning av de folkvalda i kommunfullmäktige. ■

STEFAN WÅHLIN, Värna Adelsö tillägger:

Beslutet om nedläggningen av Munsö Skola leder till en utarmning av den glesbefolkade delen av kommunen där vi bor. Det gör det svårare att leva här. Det gör det svårare att få barnfamiljer att flytta hit. Är det ett medvetet steg från kommunledningen att avfolka vår

finna bygd? Varför inte investera i bygden för att möjliggöra ett levande och fungerande samhälle? En investering inte bara för bygden utan – framförallt – en investering för våra barn och deras framtid. Vi har råd att investera i dem under några år samtidigt som vi senarelägger andra investeringar i exempelvis badhus med mera. Vi inom Värna Adelsö är övertygade om att det skulle vara betydligt bättre och lönsamare. Det borde också Adelsös alla framträdande politiker både tycka och arbeta för. Det räcker inte med mer eller mindre vackra ord och ord som skiljer sig mellan representanter för samma partier – läs själv ovan, Det är konkret handlingskraft som räknas! ■

Björn Rydberg

PRESSTOPP

Ekeröalliansen (M, C och KD) hade alltså planerat att nedläggningen av Munsö skola skulle beslutas på tjänstemannanivå. Men efter den omfattande opinionsstorm som växte fram mot denna beslutsordning backade man: Beslutet skulle nu avgöras av politikerna i barn- och ungdomsnämnden. Men vid nämndens möte den 5 maj blev Ekeröalliansen överkörd av Mälärökoalitionen (L, MP, S och Ö) och Sverigedemokraterna. Beslutet blev att beslutet om skolans framtid ska avgöras av kommunfullmäktige. Det är i skrivande stund oklart när och om ärendet kommer upp i fullmäktige. Adelsönytt har frågat kommunfullmäktiges

ordförande Peter Carpelan som svarar att kommunstyrelsen ska bereda ärendet. Först därefter vet man om och när frågan ska till fullmäktige.

– **Beslutet i barn- och utbildningsnämnden** är slutet på början. Nu skall vi i Värna Adelsö arbeta med att påverka kommunens politiker inför fullmäktigemötet. Om fullmäktigeledamöterna röster efter sina samveten och med framtiden för våra barn för ögonen borde det bli nej till nedläggning av skolan, säger Stefan Wåhlin, från Värna Adelsö. ■

Martin Anderson och Marja Conradsson har nu drivit Adelsö Butik i fyra år. FOTO: LASSE CARLSSON

Hektiskt i Adelsö Butik

Vår butik har haft hektiska dagar under våren. Försäljningen ökade samtidigt som man måste ta hänsyn till coronasmittan. Under påskveckan var tillströmningen av kunder särskilt stor.

Samtidigt hade butiken brist på personal eftersom de som hade minsta sjukdomssymptom eller var särskilt känsliga måste vara hemma. Därför var man tvungen att tillfälligt minska öppettiderna med ett par timmar på förmiddagarna.

Butiken har tagit sitt ansvar för smittskyddet på största allvar. Kunderna uppmanades att ta med egna korgar eller påsar och inte använda kundkorg. För att hjälpa kunderna att hålla avstånd satte man dit tejpbitar på golvet. Och om det var mer än åtta bilar på parkeringen ombads kunderna att vänta med att gå in i butiken tills någon gått ut. Man uppmanade också kunderna att hjälpa äldre med att handla.

Det gick också bra för kunder i riskgruppen att ringa till butiken för att handla före öppning eller efter stängning. Många har också upptäckt fördelarna med att beställa på nätet från Systembolaget för leverans till butiken.

Inför påskhelgen hade butiken fyllt kylarna med egeninlagd sill, egna röror och annat som hör påskan till. Påskmiddagskasse och påsktårta kunde också beställas. Allt detta gjorde att kunderna strömmade till butiken. För att lösa detta och få kunderna att hålla avstånd så ordnades en "kioskförsäljning" genom ett fönster vid kassan, där kunderna kunde köpa glass, kaffe och wienbröd. Tobak, tidningar och andra småsaker gick också bra att handla där.

– Kiosken blev inte så mycket utnyttjad just vid påsk, men vi kommer att fundera på om den behövs som förstärkning under kommande helger, säger Marja Conradsson.

En allmän uppfattning är att butiken löste alla problem på ett kreativt sätt. Vad tycker de själva?

– Det har varit hårt tryck i butiken och mycket att tänka på. Men vi vill passa på att säga att vi är väldigt tacksamma för alla kunder som väljer att handla hos oss. Vår förhoppning är att många har fått upp ögonen för att butiken fungerar relativt heltäckande. Vi hoppas också att den ökade tillströmningen nu under coronakrisen ska generera att kunderna fortsätter att handla i större utsträckning även när krisen är över, säger Martin Anderson.

POSTNORD

Paketutlämningen ökar. Antalet paket per dag varierar mycket, med alltifrån några enstaka ena dagen till ett femtontal andra. Men det kan fortfarande vara svårt att få paket levererade till butiken, eftersom den inte alltid finns med bland valen av utlämningsställe. Det är ungefär 60 procent av Sveriges e-handlare som har avtal med Postnord om att kunden ska få välja utlämningsställe. Men det gäller då oftast stora näthandlare/butiker. Små e-handlare och privata paket skickas alltid till "närmaste" ombud, vilket i vårt fall är ICA Tappström. Adelsö Butik är alltså enbart vad Postnord kallar "valbart utlämningsställe". Det går ännu inte att lämna in försändelser i butiken.

Butikens avtal med Postnord ska utvärderas senare i år. Hur tycker butiken att det har fungerat?

– Paketutlämningen tar mer tid än vad vi räknat med, både vid mottagandet och vid utlämning, men på det stora hela är vi nöjda, säger Marja Conradsson, och fortsätter:

Det har tidvis under våren varit hårt tryck på butiken. FOTO: LASSE CARLSSON

– Om du ska hämta paket är du välkommen att haffa någon i personalen innan du går till kassan så går det lite snabbare i kassakön! Vi hoppas att Postnord tycker att vårt jobb känns värdefullt och att vi blir "uppgraderade" till ett ombud. Då kommer vi kunna ta emot samtliga paket som skickas till Adelsö, då skulle vi också få betalt från Postnord för arbetet vi gör, vilket alltså inte är fallet nu när vi bara är "valbart utlämningsställe". Nu utgår ingen ersättning alls till oss i butiken.

INFÖR SOMMAREN

Vissa av er har kanske uppmärksammat att det bara är ena kassan i butiken som är öppen, även om det är mycket folk och lång kö ibland. Det är för att den andra kassan i butiken inte fungerar riktigt som den ska och därför kommer butiken att uppdatera sitt kassasystem under våren.

– Vi jobbar på att det inte ska påverka den dagliga driften i butiken, men risk finns för att det kan bli lite strul med priser och prismärkning en tid. Eftersom vi hoppas och tror på en sommar med mycket kunder och mycket inhemsk turism så är vi jätteglada att ha detta på plats innan högsäsongen drar igång, hälsar Marja. ■

Anita Björk
Björn Rydberg

Olle och Ingrid Weslien, Årets Adelsöbor 2020. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

Olle och Ingrid: ÅRETS ADELSÖBOR

Varje vår utlyser Värna Adelsö ett pris till Årets Adelsöbo. Priset som är på 5000 kronor går till någon som gjort betydelsefulla insatser för vår ö.

I år blev det två pristagare: Olle och Ingrid Weslien. De har varit aktiva i AIF (Adelsö Idrottsförening) i många år och har gjort stora insatser för vår ö.

Olle är för närvarande ordförande och har varit med i styrelsen i flera år. Ingrid var 19 år när hon hamnade i styrelsen 1974. "Man behövde en sekreterare ...". De har tillsammans engagerat sig i många olika aktiviteter på ön. De skötte hela AIFs anläggning med uthyrning och markskötsel under 10 års tid på -90-talet. De har varit med om att tillskapa ett gym och

en klubbstuga ner vid Adelsövallen. Ingrid är särskilt engagerad för gymmet.

– Vi startade första gymmet i brandstationens lilla omklädningsrum. Det blev ett lyft när vi kunde öppna det nya gymmet vid Adelsövallen 2013. Nu är vi i gång och planerar en tillbyggnad, berättar Ingrid.

Midsommarfesten på festplatsen har båda varit djupt engagerade i under alla år. De senaste åren har det kommit cirka tusen besökare som har dansat, sjungit och deltagit i alla andra aktiviteter. Det blir tomt i år om det

inte blir någon fest. Olle har varit med om att konstruera och bygga det fina utsiktstornet på Kunsta berg. Och skidresan till Romme i vintaras var så klart Ingrid med och ordnade.

För framtiden vill Olle ha mer barn- och ungdomsverksamhet. Gärna ett barn- och ungdomslag i fotboll och även kanske ett seniorlag.

Varför har ni varit så ideellt engagerade i AIF hela livet?

– Ska det bli några aktiviteter här på landsbygden måste man vara med och dra lasset. Dessutom är det kul, säger Olle och Ingrid med en mun.

Ingrid och Olle har varit gifta i 45 år i år. De är båda tvättäkta adelsöbor och bor i Lilla Stenby. Ingrid är dotter till Smed-Ture och är

för övrig dotterdotter till Stålfarfar som blev en rikskändis 1951, då han cyklade Sverigeloppet. Ingrid har i stort sett arbetat i hela sitt liv på ön, bland annat på Sättra och på Björks. Hon ansvarade också för simskolan på Hässlesand på Munsö mellan 1985 och 1995.

Olle är uppväxt i Gamla prästgården, där hans far var arrendator. Olle tog över jordbruket då kyrkan sålde gården. Han startade sitt eget företag 1976 och tog då över smedjan och rörmokeriet från Smed-Ture, och den verksamheten driver han än idag. Men nu är det mest mejselsmide.

Priset kommer att överlämnas på Värna Adelsös årsmöte i höst. ■

Björn Rydberg

ETablerad 1949 **MÄLARÖARNAS**
nyheter

100%
Mälaröarna

Vi håller koll på Mälaröarna åt dig!

Nu även i etern!

Torsdagar kl 17-19
Radio Viking 101,4

Ditt lokala radioprogram
GOD KVÄLL
Mälaröarna

MÄLARÖARNAS NYHETER

– gjord för mälaröbor, av mälaröbor, på Mälaröarna!

ADELSÖ BRYGGERI FLYTTAR TILL EKERÖ

I januari kunde vi läsa i lokaltidningen Mälare Direkt att Adelsö bryggeri och Nordic Kiwi Brewers på Ekerö ska slå sina påsar ihop.

Det skulle innebära att Adelsö bryggeri flyttar från vår ö och att de två bryggerierna tillsammans öppnar Ekerö brygghus inne i centrala Ekerö.

Hur går det med planerna nu? Med tanke på att coronapandemin har satt så många käppar i så många hjul redan ville Adelsönytt höra med bryggaren själv, Anders Kotz, och ringde upp honom.

– Jo, vi jobbar på med det.

Planerna rullar på, alltså. Hyreskontraktet går ut vid årets slut och det kan bli en period

av dubbel hyra, för den stegvisa flytten är tänkt att vara klar i sommar. Och det känns bra, säger Anders.

– Ja, det blir mindre ensamt, och vi får båda möjlighet att utveckla nya sorter när vi kan samarbeta och dela på maskiner och kapacitet.

Och vi behöver inte vara oroliga: Adelsööl kommer att finnas kvar.

Till Mälare Direkts reporter sa Anders:

– Vi små bryggerier behöver hjälpa varandra. Det var därför jag startade ölfestivalen, för att jag satt där ensam ute på ön och kände att jag behövde träffa andra bryggare. Det är roligt att göra saker tillsammans.

Adelsö ölfestival, ja! Hur blir det med den i år? Nej, tyvärr. Datumet var satt till 13 juni men festivalen har nu ställs in i år på grund av coronapandemin. Man laddar inför 2021 i stället.

Kommer du att sakna arbetsvardagen på Adelsö?

– Ja, kanske på daglig basis. Men jag kommer att ha med butiken att göra, vi samarbetar mycket. Och jag bor ju på Adelsö sen 27 år.

Hur blir det då för Adelsö butik när bryggeriet flyttar?

Det är inte butiken utan fastighetsägaren Borin som blir ekonomiskt lidande om man inte lyckas hitta en ny hyresgäst.

Men det finns en annan aspekt också:

– Det känns tråkigt för oss, säger Adelsö butiks Marja Conradsson. En go kollega som brukar dricka kaffe och luncha med oss som försvinner. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

ADELSÖ VÄL VÄRT ATT VÄRNA!

Inte längre busselände?

– MEN, HAR DET INTE BLIVIT LITE BÄTTRE?

Det har varit mindre negativa tongångar då busstrafiken har kommit på tal under årets första månader. Har SL och Arriva kanske ryckt upp sig?

Ja, har det blivit lite bättre? Inte lika många felkörningar, inställda turer och dylikt. Och SL har rättat till informationen i tidtabell och reseplanerare, så att resenärer inte uppmanas att kliva av vid Adelsö kyrka och vänta på nästa buss. I varje fall delvis. Bra så.

Men det finns fortfarande en oro och en förbättringspotential, och därför skickade föreningen Värna Adelsö i mars en skrivelse till Arriva. Här följer ett utdrag.

”Buss 312 är betydelsefull och uppskattad. Antalet turer är vi allmänt nöjda med. Men det är inte acceptabelt att turer dras in på grund av till exempel förarbrist. Turtätheten är ju sådan att folk i så fall får vänta i flera timmar. Glesbygden måste prioriteras när det gäller att upprätthålla turerna. Det måste ligga i allas intresse att förarna vid försening verkligen ringer färjan som då kan vänta på bussen ett antal minuter. Mest anmärkningsvärt är kanske att förare fortfarande ibland inte hittar bussvägen utan kör vilse med ibland besvärliga konsekvenser.

Självfallet måste förarna få tillräcklig instruktion när det gäller färdvägen. På något ställe finns sedan gammalt en skylt som anger bussväg. Rimligt vore att för säkerhets skull sätta upp ytterligare sådana skyltar vid passager som möjligen kan vara tveksamma. Bussarna bör förses med GPS.

En fungerande busservice är av största betydelse för glesbygdens möjligheter att leva och utvecklas. Ska det vara möjligt att få folk att i större uträkning välja buss istället för bil

är det förstås avgörande att man kan lita på att bussen verkligen kommer och kommer fram. Vi kommer att informera alla boende på Adelsö om vilka åtgärder Arriva kommer att vidta.”

I en mejlkorrespondens med Arrivas kommunikationschef Christer Enander, bland annat om inställda turer och Arrivas ersättning, skriver han: ”Bussarna på Ekerö är idag online med SL:s system. De kan följa varje meter vi kör och i den mån bussarna inte kör, då får vi heller inga pengar.” Vi hoppas förstås att det

»**En fungerande busservice är av största betydelse för glesbygdens möjligheter att leva och utvecklas.**«

stämmer men undrar hur det kan komma sig att SL ibland likväl är helt ovetande om inställda turer.

Att det tidvis blir fel i reseplaneraren menar Enander kan bero på Arrivas trafikledning. Det sköts via ett SL-system som heter Timms och sedan ska det slå igenom på flera ställen, även hos SL:s kundtjänst. Ja, vi är många adelsöbor som kan bekräfta att informationen tyvärr inte

Busstrafiken är ett långdraget problem på ön. FOTO: LASSE CARLSSON

är enhetlig och tillförlitlig. Enander meddelar att det pågår ”ett omfattande projekt i syfte att förbättra SL:s trafikinformationslösningar”. Adelsönytt har sökt ansvariga för projektet och kommer att rapportera om det i ett senare nummer.

Enander avslutar korrespondensen med frågan om skyltning på Adelsö och vid färjeläget: ”Skyltningen vid rundslungan får jag kolla upp, den hade jag förväntat mig satt där idag.” Han nämner också att Arriva har begärt av sin ”affärsförvaltare” att få en elektronisk skylt vid färjeläget. Detta var något som Ove Wallin (C) hade tagit upp vid ett politiskt initierat möte med Enander och trafikchefen Johan Danielsson i december.

Ytterligare en person som Adelsönytt har haft kontakt med är Bo Andersson som arbetar som utbildare på Arriva. Han bekräftar att det under 2019 var en period med väldigt många nyrekryterade förare. Nyrekryteringar är resurskrävande och påverkar alltid det övriga arbetet på olika sätt. Under hösten 2019 började dock personalsituationen att stabiliseras, menar Andersson. Och han har tillförsäkrat att det kommer att hålla i sig.

Allt ovanstående är skrivet utifrån en dröm om en normaltillvaro, då vi inte är drabbade av en världsomspännande pandemi. Som det ser ut nu är flera bussavgångar, både för linje 311 och 312, indragna, och adelsöbor skickar ut nödrop i Facebookgrupper om att få skjuts till sina jobb. Självklart hjälper vi varandra så gott det går men hur klokt är det att vi tränger ihop oss i bilar i stället för i bussar? I telefonsamtal med Ove Wallin nämner han att han har tagit upp detta med trafikchefen Johan Danielsson: – Det är faktiskt inte okej, säger Ove. De får inte göra så.

Och Ove hänvisar till vad som sas vid det ovannämnda decembermötet liksom till det som trafikregionrådet Kristofer Tamsons lär ha sagt:

– Kör allt ni kan – det är en order!

Ove tänker inte släppa frågan, lovar han. Även glesbygdsbussar blir ju fulla. Men hur coronapandemin och dess efterdyningar kommer att påverka busstrafiken och våra möjligheter att ta oss till jobb, skola och hem igen får framtiden utvisa. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

Skjutbanan på Munsö

Som vi berättade i förra numret av Adelsönytt pågår en skjutverksamhet vid Sjöängen på Munsö.

Många boende i Marielundsområdet på Adelsö har klagat på att skjutningarna är störande. Föreningen Värna Adelsö skrev förra året till kommunens miljönämnd och påtalade problemen. Men något svar kom inte.

Adelsönytt kontaktade Kaspar Fritz, dåvarande miljö- och hälsoskyddschef i Ekerö kommun, i november 2019. Då erkände han att ärendet hade dragit ut på tiden på ett sätt som inte är acceptabelt.

– Vi har inte hanterat de här på ett tillräckligt bra sätt. Ansvaret för det ligger hos mig, sa han.

– Vi kommer nu att göra ett omtag i ärendet och jag kommer att avsätta mer personella resurser. Det ska bli förnyad kontakt med det företag som bedriver skjutningarna och dem som klagat, inklusive Värna Adelsö, sa Kaspar Fritz.

– Vi kommer att börja titta på det omgående, jag räknar med att kontakter kommer att tas inom de närmaste veckorna, sa han.

Men eftersom Kaspar Fritz slutade i kommunen fick Föreningen Värna Adelsö istället ett brev från en miljöingenjör Ulf Aronsson. Han skrev att handläggning av ärendet pågår och att det har varit flera kontakter med Falk Event. Bland annat har miljökontoret och bygglovenheten varit på plats vid verksamheten. Bygglovenheten ska utreda om verksamheten är tillåten enligt strandskyddsbestämmelser, bygglov m.m. ”När vi får klarhet i detta får vi bedöma hur vi ska gå vidare med krav på bullerutredning med mera. Jag kommer att informera er fortlöpande vad som händer i ärendet”, skrev han.

Någon ”fortlöpande information” eller något svar har emellertid inte kommit trots

att det gått cirka fyra månader sen Ulf Aronsson skickade sitt brev till Värna Adelsö. Och det har gått nio månader sen Värna Adelsö kontaktade miljönämnden i frågan. Men den 1 april fick Värna Adelsö ett brev från Ulf Aronsson där han berättar att det nu bland an-

»**Enligt min mening har kommunen inte handlagt detta ärende i rimlig tid.**«

Jan Gertz

VICE ORDFÖRANDE VÄRNA ADELSÖ

nat pågår ett tillsynsärende angående strandskydd, bygglov med mera för verksamheten. Men att coronaläget gör att tillsynsärendet inte prioriteras.

– Enligt min mening har kommunen inte handlagt detta ärende i rimlig tid. Men nu har det börjat hända saker, säger Jan Gertz, vice ordförande i Värna Adelsö och den som håller i denna fråga inom föreningen. ■

Björn Rydberg

Båtsviken

Även Länsstyrelsen har nu sagt nej till en brygga i Båtsviken i Hallsta.

Motiveringen är bland annat att det inte finns några starka skäl som talar för att ”de allmänna intressen som strandskydd syftar till ska tvingas stå tillbaka”.

Tidigare har byggnadsnämnden i Ekerö kommun också sagt nej till bryggan.

För några år sedan försökte markägarna i strid med allemansrätten att privatisera Båtsviken, som under generationer varit en badplats för allmänheten. Skyltar med texten ”Privat strand” sattes upp och badande kör-

des iväg. Tack vare protester från bland annat Värna Adelsö togs skyltarna bort. Markägarna har också vidtagit andra åtgärder för att försvåra tillgängligheten till badstranden.

Länsstyrelsens beslut är en framgång för Värna Adelsö som verkat för allemansrätten och badmöjligheterna i viken. Men Länsstyrelsens beslut har överklagats till Mark- och miljödomstolen. Domstolens utslag torde dröja. ■

Björn Rydberg

Country Butiken

Din butik på landet

Country Butiken, tidigare Toftabutiken, är en fysisk butik på Adelsö. Här finner ni heminredning i olika stilar och smak. Vi utökar nu vårt sortiment med foder från Krafft och inom kort kommer vi att utöka vårt sortiment med utrustning för häst och hund, utomhuståliga kläder och utrustning för gården som stängsel och dylikt. Vi hoppas ni finner det ni söker, om inte, så är ni välkomna med önskemål så hoppas vi kunna hjälpa till!

Stora Dalby Gård 1, Adelsö
info@countrybutiken.se, 070-440 40 43, 076-220 01 05

ALLEMANSRÄTTEN SKA VÄRNAS

Allemansrätten innebär att vi har rätt att fritt röra oss i naturen. Det är en rättighet som finns nästan bara i Sverige.

HUNDÄGARE!

Inga lösa hundar 1 mars – 20 augusti.
Skydda andra djur. Koppla din hund!
Du som är hundägare har strikt ansvar
för din hund (Djurskyddslagen).

Allemansrätten ger oss rätt att vara i naturen. FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

Du har rätt att till exempel promenera, paddla kajak, plocka bär och svamp i skogen eller bada på stranden. En markägare har man inte rätt att köra iväg människor som rör sig i naturen.

Tidigare var Allemansrätten oreglerad. Men sedan 1994 står det i grundlagen att "alla skall ha tillgång till naturen enligt Allemansrätten". I övrigt är den en oreglerad sedvanerätt. Den är inte kristallklar. Rätten innebär att man i varje fall till fots och på cykel får röra sig fritt i skog och mark utan att fråga markägaren.

Men man måste visa hänsyn. Man får inte störa eller förstöra markägarens verksamhet. Och man har självfallet skyldighet att inte skräpa ner eller skada träd och växter. Man får heller inte klampa in på en tomt. Vad som menas med tomt är lite oklart. 60–70 meter från bostadshuset brukar anges som ett riktmärke.

Att värna Allemansrätten är en av Värna Adelsös viktigaste uppgifter. Det händer då och då att markägare vill hindra folk att bada vid en strand eller röra sig fritt i skogen.

– Det var därför naturligt att skyddet av Allemansrätten på ön var en viktig punkt när Värna Adelsö bildades, säger Janne Gertz som var en av dem som var med och startade föreningen och som nu är vice ordförande.

Han tillägger att samtidigt måste allemansrätten kombineras med ett ansvar för miljön och naturen.

Allemansrätten är delvis lite komplicerad. Vill du sätta dig in i vad som gäller rekommenderas Naturvårdsverkets information på nätet: www.naturvardsverket.se/allemansratten ■

Björn Rydberg

Välkommen till oss!

din syn **Ekerö Optik**

08-560 313 10 | Ekerö centrum | Snett emot Systembolaget
Måndag-fredag 10.00-18.30. Lördag 10.00-15.00

SYNUNDERSÖKNING

50%

RABATT
(ordinarie pris 390:-)

VÄRDECHECK
SYNUNDERSÖKNING
BOKA REDAN IDAG!

Boka en tid hos våra legitimerade optiker redan idag. Inget köptvång.

Gäller för glasögon (ej linser, intyg, recept etc). Erbjudningen gäller t.o.m. 20-06-30

Namn..... Datum..... kl.....

Butik.....

Kyrkan vill sälja Adelsö Hembygdsgård till privata intressen. FOTO: LASSE CARLSSON

Adelsö – ön som Gud glömde?

Ja, om nu inte Gud har glömt Adelsö, så har Ekerö pastorat gjort det. Svenska kyrkan vill, som vi tidigare skrivit om, sälja Adelsö hembygdsgård till privata intressen.

Föreningarna på Adelsö motsätter sig försäljningen och menar att det är försörjning av allmän egendom. Vi har uppmuntrat till dialog med kyrkan, med syfte att få dem att ta sitt förnuft till fånga. Samtalen har varit meningslösa. Kyrkan har slutat lyssna till logik, moral och ansvarstagande.

Hembygdsgården på Adelsö överläts till Ekerö pastorat år 2008 för en symbolisk penning. Innan dess hade Ekerö kommun varit ägare.

Skapandet av Hembygdsgården skedde på 30-talet genom en donation från en adelsöbo till dåvarande Adelsö kommun, nu Ekerö kommun. Syftet med gården var att skapa en

samlingsplats för kultur, bildning och sociala aktiviteter. Något som blivit verklighet. Fråga vilken adelsöbo som helst – alla har ett härligt personligt minne från Hembygdsgården.

Sedan kyrkan tog över fastigheten har man medvetet underlåtit att underhålla den. Det har funnits budgeterade medel för underhåll, men dessa pengar har inte använts. Nu är fastigheten i behov av renovering. Då vill kyrkan sälja Hembygdsgården. Allt för att slippa ta ansvar för sitt agerande.

Vi förstår helt enkelt inte hur kyrkan tänker! De får överta en egendom som donerats till kommunen av en kommuninvånare. De lovar att förvalta den i samma anda som tidigare.

Sedan kör de fastigheten i botten. För att slutligen vilja sälja den och skyller på att kyrkan inte har råd att underhålla den? Det känns både som ett obegripligt och omoraliskt agerande från Svenska kyrkan.

Föreningarna på Adelsö kräver nu att kyrkan tar sitt ansvar och bekostar renoveringen av Hembygdsgården. Vi vädjar till Ekerö kommun att återta fastigheten. Överlåtelsen av Hembygdsgården till kyrkan var ett stort misstag. Svenska kyrkan har visat sitt rätta ansikte som förvaltare av ett arv från en kommuninvånare. Låt oss slippa det i framtiden. ■

Anders Gustafsson
ORDFÖRANDE ADELSÖ FÖRENINGSRÅD

Anders Gustafsson, ordförande i Föreningsrådet och ledamot av Värna Adelsös styrelse.

Närproducerat för alla smaker!

Adelsö Ägg www.adelsoagg.se

Det tappra gänget före avmarsch. FOTO: ERIK KYHLBERG

Vinterbad? Ja tack!
FOTO: ERIK KYHLBERG

STRAPATSER I KYLA

Det finns fortfarande ungdomar som inte bangar för strapatser. Det visade det här gänget, 14 killar, en tjej och en hund.

Gänget genomförde under ledning av Erik Kyhlberg i Mälby en vintermarsch på Adelsö helgen 11–12 januari. Först slog de upp ett militärtält på berget nedanför Mälby. Sen gick de upp till vandringsleden och följde den.

De medförde full packning som varierade mellan fem och 28 kg + en extraväska på 12 kg som alla turades om att bära. När de kom till Brygghusviken doppade sig de modigaste till midjan i Mälarens nollgradiga böljor. Därefter återstod en sista utmaning: att blöta och trötta gå över en ravin på ett 10 meters rep som var uppspänt.

Glömt gaffeln? Man tager vad man haver!
FOTO: ERIK KYHLBERG

Sen var det grillfest vid tältet på berget nedanför Mälby och övernattnings i tältet. Man turades om att ha eldvakt i tältet hela natten. På morgonen serverade familjen Kyhlberg en icke fälmässig frukost, som uppskattades. ■

*Barbro Carlsson
Björn Rydberg*

FOTO: HELENA PUASCHITZ

SKYMNING VID HANHOLMEN

Vi har flera duktiga fotografer på ön som ofta redovisar sina alster på Facebook. Här är en kvällsbild från Hanholmen. Fotograf är Helena Puaschitz, Hovgården. Bilden visades på TV4 den 16 mars. ■

Telekabel

Flera har undrat varför det står en massa träpinnar längs Ringvägen från Hovgården mot Prästgårdsviken.

Man kan också se kablar halvt nedgrävda här och var. Det är Teila som håller på och förstärker sitt stomnät, berättar Johanna Helsing Martin på Telias presstjänst. Den här kabeln kommer från Drottningholm och Munsö och ska gå till Arboga. Det är inget som påverkar vårt fibernät här på Adelsö.

Björn Rydberg

Nedblåst träd på Marielundsvägen. FOTO: MALENA ENGLAstrand

STORM MEN INGET ELAVBROTT

Den 3–4 april var det nästan storm på Adelsö.

Maxvinden var enligt SMHI hela 24,5 m/s. Det är nästan storm. Ett stort antal träd blåste ned på ön. Bilden visar ett nedblåst träd på Marielundsvägen. Det blåste ned många andra träd också, bland annat på Ringvägen vid Kunsta, i Hallsta och på Ellholmen. Men sensationellt nog blev det inte strömavbrott på ön den här gången. Varför? Som vi har skrivit om i Adelsönytt har det tidigare blivit strömavbrott vid minsta antydning till hård vind.

Elbolaget Ellevios presschef Jonatan Björk säger att det beror på att man har gjort stora investeringar på Adelsö för att säkra elnätet. Bland annat har elledningar grävts ned i stor omfattning. Detta är positivt. Men vi får väl vänta med att ropa hej tills höststormarna har härjat på ön. ■

Björn Rydberg

Får vi ytterligare en sommar med många båtstöldar? FOTO: ROY HJERTÉN

Stor risk för båtstöldar även i sommar?

Blir det några kraftfulla åtgärder mot båtstölderna inför sommaren?

I förra numret av Adelsönytt berättade vi om en arbetsgrupp som regeringen tillsatt. Den hade till uppgift att föreslå insatser som kan begränsa utförseln av stöldgods ur landet. Arbetsgruppen kom med förslag till regeringen i februari. Förslaget innebär bland annat att tullen får ökade möjlighet att hålla kvar transporter med stöldgods vid till exempel en hamn i avvaktan på att polisen kan komma,

Förslaget överlämnades alltså till Regeringen i februari. Men Regeringen har ännu inte tagit ställning till förslaget (mars 2020). Gruppen bestod av representanter för Tullverket, Polismyndigheten och Kustbevakningen.

Per Stängberg, pressekreterare hos inrikesminister Mikael Damberg, säger att det pågår ett lagstiftningsarbete i Regeringskansliet. Inrikt-

ningen är att ge Tullverket ökade befogenhet att kvarhålla personer och misstänkt stöldgods.

När blir ni klara?

– Regeringen kommer återkomma med besked om det. Arbetet pågår för fullt, säger Per Stängberg.

Ett svar som tyvärr nog kan tolkas som att man inte hinner få fram någon ny lag före sommaren.

– Utredningens förslag om att tullen ska få ökade befogenheter att hålla kvar stöldtransporter så att polisen hinner fram är bra, liksom förslagen om fler kameror i hamnarna, säger Lars-Åke Redéen på tidningen Båtliv.

– Det är bråttom att genomföra förslagen. Jag hoppas att de förverkligas före sommaren. Men tyvärr tror jag inte att så blir fallet.

– Sen måste det bli förbjudet att föra ut stöldgods ur Sverige. Så är det i de flesta andra europeiska länder, säger Lars-Åke Redéen.

Regeringen verkar inriktad på att försöka försvåra båtstölderna. Men det går inte blixtnsnabbt. Även denna sommar måste vi noga bevaka våra båtar på Adelsö. ■

Björn Rydberg

ADELSÖPROFILER

Mats Collberg

Adelsöpatriot med anor på ön tillbaka till 1600-talet.

TEXT: BJÖRN RYDBERG

FOTO: BIRGITTA RYDBERG, LASSE CARLSSON

Mer adelsöbo än Mats Collberg är det svårt att vara. Han har bott i hela sitt liv på Adelsö och hans släkt har anor på ön ända tillbaka till 1600-talet. Han bor med sin familj i det vackra huset i Grindby med utsikt över en stor del av södra Adelsö. Från vardagsrummet kan man se bussarna passera vid Mälby skola två och en halv kilometer bort.

Jag träffar Mats och hans fru Lena i det stora gamla huset. Det byggdes av den legendariske riksdagsmannen Erik Andersson i början på 1800-talet. Han var en skrytsam person, som byggde det fina huset, sannolikt för att imponera på omgivningen. Men Mats är en ödmjuk person, Erik Anderssons motsats. Huset är på totalt 600 kvadratmeter. Men den översta våningen har aldrig blivit inredd. Anderssons syfte med den våningen var nog mest att göra huset ståtligare utifrån. Mats och Lena bor bara i en mindre del.

Huset är inte bara stort och fint. Det kräver också mycket underhåll, vilket inte är gratis. De har nyligen låtit lägga om hela taket för en halv miljon kronor. Då bytte man också ut betongpannorna mot riktigt tegel, vilket

förhöjde husets skönhet. Jag frågade om Erik Andersson spökar i huset. Men så är inte fallet försäkrar Mats.

Att rensa takrännor på sju meters höjs kräver mod och en lång steg.

– Det får jag bara göra när Lena är hemma och håller i stegen, säger Mats.

Mats är alltså uppväxt på Adelsö, son till Stig och Ingrid, som drev ett lantbruk i Lundkulla och Hallsta. Familjen bodde först i Hasselbacken i Hallsta, där Mats bokstavligen föddes, och flyttade sen till Karlslund. Mats berättar att han blev väldigt deppig när han fick reda på att de skulle flytta dit. Redan tidigt fick

MATS COLLBERG

ÅLDER... 57 år

BOR... Grindby

YRKE... Lantbrukare

FAMILJ... Lena (fru), Matilda och Malin (döttrar), Lakrits och Skrållan (katter)

Mor: Ingrid, Hovgården

Syskon: Agneta, Lundkulla och Leif, Oslo

Mats på sitt viktigaste arbetsredskap, traktorn.

Grindby ligger högt och naturskönt.

Mats hjälpa till som ”dräng” åt Stig och han fick traktorkörkort på dispens när han var 15 år. Det blev naturligt för Mats att bli jordbrukare. Efter grundskola i Munsö och Tappström blev det lantbruksskola i Finsta i norduppland. Mats är nu 57 år. Den första flytten till eget hem för Mats var tio meter till den gamla affären i Karlslund (det röda huset).

Mats och Lena träffades på en danskurs i Bredäng 1994. Och de hade ett spontant bröllop för tio år sen efter att ha varit tillsammans i 15 år. De har två döttrar: Matilda, som just fyllt 20, och Malin 22. Mats och Lena flyttade ihop 1996, först i farmors och farfars hus i Lundkulla innan de 1999 flyttade till Grindby, som Mats fått köpa av Göran Lindblad och hans syster Marianne.

Mats gillar att dansa, särskilt bugg. Innan barnen kom gick Lena och Mats ofta ut och dansade. Men sen har det blivit mer sällan. Förr var han ofta i Norge med brorsan och åkte Telemarksskidor. Mats tycker också att löpning är roligt. Han har deltagit i flera Magnus Ladulås-lopp. Banan går delvis över hans mark. Men just nu han ont i knäna så nu är det en paus i löpningen. Mats tycker att loppet blivit lite

Lena och Mats framför sitt hem.

för elitinriktat. Han hade hoppats att det skulle fått samma inriktning som gamla avsmnade skidtävlingen Adelsöloppet, där alla kunde vara med. Där kunde man bland andra se de gamla adelsöprofilerna Bernt Eriksson i stövlar och Snickar-Bengt i spåret.

»Varje år förlorar han mellan 85 000 och 100 000 kronor i skörd på grund av vildsvinsskador.«

Mats har inte läst så många böcker av papper.
– Men på senare år har jag lyssnat på massor av ljudböcker på jobbet i traktorn.

Mats har ingen riktig förklaring till att han av syskonen blev jordbrukare. Mer än att han var yngst och stannade kvar hemma längst och hjälpte till. Nu driver Mats ett omfattande lantbruk med Grindby som bas. Han äger också åkrar i Lundkulla och Hallsta. Sen arrenderar han mycket jord, bland annat Kunsta och Dalby. Han odlar främst vete och korn. I år satsar han också på havre.

Vissa år blir det raps. Förra året hade han sått 37 hektar i Lundkulla och Hallsta. Men torkan och jordlopporna förstörde allt så det blev ingen skörd utan han fick ha träda på åkrarna. Efter trädan sådde han höstvet, som vildsvinen har gett sig på. Värst är det i Hallsta. Mats är ingen älskare av vildsvin. Varje år förlorar han mellan 85 000 och 100 000 kronor i skörd på grund av vildsvinsskador. Det är inte bara den direkta förlusten. Ogräset etablerar sig på de områden som vildsvinen skadat.

– Skjut mycket mer! Vi borde ha en nollvision för vildsvinen och de skador de för med sig, tycker Mats.

Mats har ett nära samarbete med Adam Giertha på Bona på Munsö. De hjälps åt med mycket. Mats tröskade förra året allt på båda gårdarna med Gierthas tröska. Allt från gräsfrö och spannmål till solrosor. Därmed behöver Mats inte ha en egen tröska, en stor besparing. En tröska är numera en mycket dyrbar historia, som är tekniskt avancerad med en dator som registrerar allting vad gäller skörden. Giertha lagrar och säljer spannmålen för båda gårdarna.

Mats inspekterar sina åkrar i Grindby.

De båda samarbetsgårdarna har slutat plöja och bearbeta jorden. De sår direkt på den skördade fjolårssåden. Det är bra för maskar och andra jordorganismer och håller ogräset borta. Och det är bra för miljön eftersom man sparar tre fjärdedelar av dieselanvändningen.

Skörden är mycket beroende av vädret. Torkan 2018 medförde att skörden halverades. Det var ett stort ekonomiskt avbräck, vilket inte på långa vägar täcktes av den lilla ersättning som Regeringen betalade ut, ett år efter.

– Som tur är hade jag vintern innan gjort en avverkning i min skog, som täckte förlusten. Annars hade jag blivit tvungen att låna pengar.

Som lantbrukare måste man kunna lite av varje. Det är också nödvändigt att vara ekonom. Han börjande med att sköta bok-

»**Som lantbrukare måste man kunna lite av varje. Det är också nödvändigt att vara ekonom.**«

Utsikt från vardagsrummet i Grindby. Man kan se långt ner i Lindby

föringen åt pappa Stig. Mats sköter själv den ekonomiska redovisningen som är omfattande med EU-bidrag och krav från Skatteverket med mera. Göran Lindblad (Grindbys tidigare ägare) lärde Mats hur man sköter bokföringen på dator. Mats har tidigare varit kassör i Mälälärnas potatisodlarförening samt LRF och är kassör i Stenby-Smedstorp vägförening.

En viktig del av verksamheten är arbetet i skogen. Skogen ger ungefär lika mycket intäkter som jordbruket. Mats har en skogsmaskin som han använder både i den egna skogen och på uppdrag av andra. Den milda vintern har försvårat skogsarbetet. Marken har inte hållit för tunga maskiner. Ett växande problem är granbarkborren som är ett dödligt hot mot skogen. Den finns på flera håll på ön, på Kurö och på Björkö. Den sprider sig snabbt om man

Mats cirka 10 år deltar Adelsöloppet på skidor. Det framgår av nummerlappen att Björks är sponsor.

inte tar bort granarna. Detta har gett Mats mycket sysselsättning under de senaste åren och han hoppas att alla skogsägare är uppmärksamma på det så att spridningen hejdas.

– Det är tråkigt för jag vårdar ju hellre frisk skog än försöker rädda döende, säger Mats.

Mats har en omfattande vedförsäljning. Men den har minskat ganska mycket. Folk har skaffat sig värmepumpar i stället tror Mats.

Avslutningsvis frågar jag lokalpatrioten vad som är det bästa och vad som är det sämsta med Adelsö.

– Bäst är att det händer så mycket på ön genom aktiva föreningar och entreprenörer. Vår butik är verkligen fin och Pannrummet är en höjdare, säger Mats.

Trots lång betänketid kan han inte komma på något som är dåligt på Adelsö ... ■

Porslin i åkrarna!

Porslinsrester finns det gott om i åkrarna runt om på Adelsö. De kommer från sopor som förr skeppades ut från Stockholm för att användas som gödning.

En pråm lossar latrin vid Stenby ångbåtsbrygga 1934.

Sopor och latrin var länge ett betydande problem i staden. Tidigt försökte man samla avfallet i pråmar för att frakta bort det från staden. Men det var ju enbart under den isfria delen av året som det över huvud taget var möjligt med pråmtransporter. Istället samlades latrin och annat avfall vid olika stationer. Mest beryktat var Flugmötet vid nuvarande Mälartorget nära Kornhamnstorg. Samtida skildringar berättar om stank och miljoner blågröna spyflugor som lyfte från platsen när marssolen började tina upp högarna. Flugmötet användes till slutet av 1840-talet men namnet levde länge kvar. Märkligt nog annonserade en del av de första ångbåtarna på 1850-talet att de avgick från just Flugmötet. Man kan tycka att det inte borde vara bästa reklamen men viktigare var nog att platsen var så känd. Namnet återgavs till och med på kartor så sent som i början av 1860-talet. 1865 bestämde stadens ansvariga att införa det mer salongsfärdiga namnet Mälartorget.

Mer ordning på soptransporterna blev det sedan staden i slutet av 1880-talet anlagt den nya sopstationen vid Lövsta nära Hässelby. Dit anlades järnväg. Sopor och latrin transporterades under hela året med särskilda soptåg på SLJ, Stockholm-Lövsta järnväg. Vid den för sin tid moderna anläggningen blandades latrin med torv. Resultatet var pudrett som var ett hanterligt och uppskattat gödningsämne.

Stadens renhållningsverk hade en hel flotta med pråmar som bogserbåten Ferm drog till intresserade jordbrukare runt om i Mälaren. Det gick till så att pråmarna förankrades vid en lämplig strand där jordbrukarna och deras drängar kunde lossa den begärliga lasten.

Även hushållssopor var en gångbar gödningsprodukt som kunde komma med pråmarna. Moderna plastpåsar fanns förstås inte men trots förbud hamnade trasigt porslin, konservburkar och annat olämpligt i soporna. En del oförgängligt material kom ibland med av misstag. Undertecknad fann för ett antal år sedan en rysk kopekslant med årtal 1897 i en åker på Adelsö.

I Smedjan vid Stenby ordnade Helen Puaschitz i somras en liten utställning om soptransporterna. Där berättades om ett par pråmvrak som blivit liggande på några ställen samt framförallt om en dramatisk olycka med bogserbåten Ferm 1906. Bogserbåten hade avlämnat en lastad pråm vars innehåll var beställt av Grindby och hämtade senare på natten en tompråm vid Viksberg invid Södertälje. På återvägen kolliderade Ferm och nedseglades av ett lastfartyg. Olyckan krävde flera dödsoffer. Men Ferm bärgades och sop- och pudretttransporterna fortsatte under åtskilliga år.

Lennart Rydberg

Gästhamnen i Strängnäs. FOTO: KLAS DYKHOFF

SEGLA I GRODHAVET?

Segla i Mälaren? Det är ju som att segla på en översvämmad åker! Hur många gånger har man inte hört den sortens uttalanden?

Jag tror till och med att jag själv sagt något liknande någon gång, men det var länge sedan och bör vara förlåtet vid det här laget. Faktum är att Mälaren är ett mycket trevligt och speciellt skärgårdsområde som passar utmärkt för båtliv både med motor och under segel. Det är ju faktiskt en del av Stockholms skärgård, även

om man vanligen syftar på Saltsjön när man säger skärgården.

Det speciella med att segla på Mälaren är att man ofta rör sig i ganska smala sund, så även om det blåser blir det inte så mycket sjögång. Om man seglar är det en härlig känsla att segla fort i god vind, utan att behöva ta hänsyn till

vågor. Å andra sidan gör sunden att vinden ofta vrider hit och dit, så det blir andra utmaningar än dom man stöter på i öppnare vatten. Björkfjärden är undantaget här. Det är en stor, öppen och grund fjärd som därför kan bli ordentligt gropig. Jag minns att jag skrattade åt alla som varnade för Björkfjärden i hård vind. Efter att själv ha seglat över den i kuling så skrattar jag inte längre. Det blir mycket grov sjö direkt när vinden börjar ta i.

Mälaren har inget överflöd av naturhamnar, men det finns några mycket fina sådana. Dessutom har många båtklubbar klubbholmar där besökare är välkomna. Därutöver finns det fina gästhamnar i städerna runt sjön. Det är

En god lunch i Strängnäs hamn. FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

ett mycket trevligt sätt att båtsestra på, att segla mellan Mälarens städer. Gästhamnarna är oftast välskötta och inte fullbelagda, och det finns mycket att göra och se i städerna. Stilen och stämningen i dessa hamnar är dessutom lite mer avspänd än vad den kan vara i Saltsjöns gästhamnar.

Ytterligare en sak som talar till Mälarens fördel är att avstånden är korta. Särskilt om man har barn ombord kan det vara bra att kunna planera lite kortare dagsetapper. Likaså när vi har ett normalt sommarväder med

» **Ytterligare en sak som talar till Mälarens fördel är att avstånden är korta.** «

regniga dagar emellanåt. En normal dagsetapp behöver inte vara mer än 10–15 Nm (Nm = nautisk mil = 1 852 meter). Med motorbåt kommer man från stad till stad på två – tre

timmar. Med segel kan det ta lite längre tid, särskilt som man måste vänta på broöppning lite varstans.

En tur som kan rekommenderas är Mariefred, Strängnäs, Torshälla, Eskilstuna. På väg mellan dessa städer kan man dessutom hitta fina naturhamnar om man tröttnar på hamnlivet. Har man mer tid på sig kan man bege sig ännu längre västerut; till Arboga eller fortsätta

»**Har man mer tid på sig så kan man bege sig ännu längre västerut; till Arboga eller fortsätta via Hjälmare kanal till Hjälmare.**«

via Hjälmare kanal till Hjälmare. Kanalen är verkligen värd en tur. Hjälmare däremot är inte så rolig, om man inte tar sig ända till Örebro, som också är en trevlig sommarstad.

En sak som ställer till det lite för seglare är att stränderna ofta är långgrunda och att söt-vattnet gör att det växer träd ända ner i vattenbrynet. Om man hittar en ö där det är djupt nog vid stranden, så får man försöka passa in masten mellan alarnas grenar när man lägger till. Förutom i städerna finns det inte så många möjligheter att proviantera eller att tanka, så förr eller senare så hamnar man i en stad av det skälet. Det är bra att ha en bensindunk med sig ombord, för det är ont om riktiga sjömackar. Å andra sidan är både bensin och diesel billigare på vanliga stationer. ■

Klas Dykhoff

BRA BÅTUTFLYKTSMÅL FÖR DAGSTURER FRÅN ADELSÖ

- **Björkö har en** bra restaurang men en mycket oskyddad hamn.
 - **Slandö kalv rakt** söder om Adelsö är en fantastiskt fin klubbholme med el, vatten och bastu.
 - **Granskär är en** naturhamn vid farleden mot Enköping. Den har en skyddad lagun och torrdass.
 - **Herrestaviken på väg** in till Mariefred. Här kan man både ligga på svaj och lägga till mot den höga klippan i lagunen, eller så lägger man sig i kanalen som leder in dit.
 - **Rastaholm på Ekerö** har en fin gästhamn och restaurang.
 - **Stallarholmen har gästhamn**, bageri och sjömack.
 - **Askholmen mellan Stallarholmen** och Strängnäs, en fin klubbholme där gäster är välkomna.
- För tips på fler Mälarhamnar** kan man besöka www.kss-kungsor.se/malarhamnar/

FAKTA

- **Mälarens area är** drygt 1 000 kvadratkilometer
- **Den innehåller 7 800 öar**, men bara cirka 1 300 av dessa är större än 100 kvadratmeter
- **Medelvattendjupet är bara 10 meter** och största djup är cirka 70 meter.
- **Till för 1 000 år** sen var Mälaren en vik av Östersjön, men genom landhöjningen ligger Mälarens medelvattennivå 70 cm över Östersjöns nivå.

I Pannrummet i Stenby ordnas många olika evenemang. FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

PANNRUMMET

Under vintern har Torbjörn Svensson byggt och fixat till en ny entré och garderob. Invigning av detta var på ett snöfritt After Ski den 7 mars, med gulaschsoppa, öl, bubbel, musik och dans.

Att det inte fanns någon snö hejdade inte Pannrummets vänner, som alltid vill göra tillvaron trevlig och höja stämningen för oss på Adelsö.

Du som vill få del av och njuta av det som Pannrummets vänner erbjuder, ska ha ett medlemskort som endast kostar 50 kr per år och kan köpas i entrén. Är du medlem får du ett meddelande om kommande evenemang, även på Facebook.

Ölfestivalen som brukar vara i juni och som förra året hade cirka tusen besökare, kommer tyvärr att ställas in och flyttas fram till nästa år på grund av coronaviruset. Här samlas Stockholms lokala bryggerier och ölälskare. Foodtrucks finns på området för den hungrige och det bjuds även på musikunderhållning och prisutdelning för festivalens bästa öl. ■

Anita Björk

Alsnohus ruin med Adelsö kyrka i bakgrunden. FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

VARFÖR HETER ADELSÖ ADELSÖ?

Öns äldsta namnform var Alsnu. Åtminstone vissa namnforskare menar att det betyder något kulligt som sticker upp.

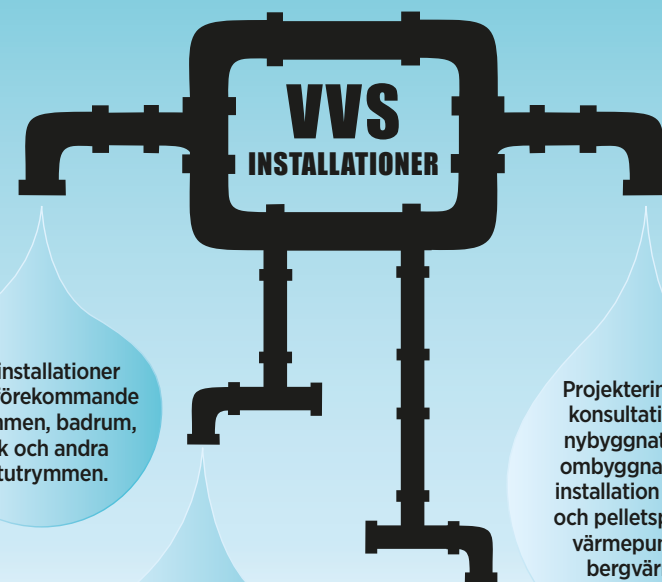
Men någon alldeles säker uppgift om namnets ursprung torde inte finnas. Att namnet skulle ha med trädet al att göra är nog osannolikt. Hur som helst blev namnet under medeltiden Alsno. Alsno hus och Alsno möte känner vi till. Vid Alsno möte 1279 bestämdes bland annat om skattefrihet för den som för krigstjänst ställde upp med häst och ryttare. Så uppstod frälset som långt senare kom att kallas adel.

Ordet adel som beteckning på frälset kom under 1500-talet in i svenskan som ett lån från

tyskan. Så småningom kom det nya ordet att påverka även namnet Alsno. Stegvis under 1600-talet började man skriva Adelsö istället för Alsno. Bägge namnformerna förekom växelvis under hela århundradet. Man kan väl utgå från att prestigetänkande gjorde att namnformen Adelsö segrade. Men nog är det lite märkligt att adeln tillkom på Adelsö trots att detta inte har något samband med öns namn. ■

Lennart Rydberg

ALSNÖ RÖR AB

Rörinstallationer i alla förekommande utrymmen, badrum, kök och andra våtutrymmen.

Projektering och konsultation av nybyggnationer, ombyggnationer, installation av ved och pellets pannor, värmepumpar, bergvärme, luft och vatten.

Konverteringar till vattenburet värmesystem, renovering och byte av avloppssystem, reparationer och service av installationer av vatten- och djupvattenpumpar.

Installation av pumpstationer, köldbärarsystem för kylsystem, installation av enskilda avloppssystem, grävning med minigrävarer tex vatten, avlopp och el över tomt.

Auktoriserat
VVS-företag

Mälbyvägen 18, 178 92 ADELSÖ, alsno@telia.com
Anders Johansson, 070-565 15 10, 070-595 90 56

Storköket på Sättra gård med sin fulsnygga charm. FOTO: KLAS DYKHOF

Storköket på Sättra gård

I förra numret av Adelsönytt önskade vi våra läsare god jul. Det känns avlägset nu, av flera skäl. Men det är gott att minnas sig tillbaka till det fantastiska julbordet i storköket på Sättra gård som Adelsö butik dukade upp, med flera välfyllda sittningar.

Vi hoppas förstås att det ska vara möjligt med en julbordsrepis i december 2020. Att coronaviruset har släppt sitt grepp om oss då.

Julbordet lockade många gäster från Sättra gård, men också en hel del "utsocknes", inte minst i vårt stora sällskap; de kom från nästan alla håll i Stockholms län. Och det hördes inget annat än lovord, så även bland vegetarianerna som hade mycket att välja på. Priset kunde ingen stockholmskrog konkurrera med.

Och vilka fina lokaler! De har helt klart potential. Marja Conradsson från Adelsö butik sa senare att det hade varit en fröjd att arbeta i köket. Visst, det har några år på nacken, men fungerar utmärkt för storskalig matlagning.

Storköket har ju annars stått tomt, helt eller delvis, i flera år. När vi flyttade in i grannhuset på Bygatan 1 hösten 2015 hade huset en boende hyresgäst – som är utflyttad sedan sommaren 2019.

Så, vad ska hända med storköket? Enligt Sven Secher, delägare i Björkfjärden Egendom AB tillika ledamot i Sättra gårds vägförening, söker de i första hand en ny hyresgäst för själva storköket. Det är osäkert om de kommer att hyra ut det som bostad igen. Storköket är inte till salu men rätt verksamhet skulle kunna få köpa det. Då måste det vara något som bidrar till gården, skriver Sven. Något som Sättra gårdsborna förstås håller med om.

Exteriört är väl huset inte det vackraste på Sättra gård även om det besitter en viss fulsnygg charm. Men interiört har det som sagt potential. Och det går att korttidshyra för olika aktiviteter: kalas, möte, loppis, dans, konsert ... (med reservation för coronabegränsningar). Kontakta Adelsö butik vid intresse, som kan förmedla kontakt med Björkfjärden. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

ADELSÖ EVENEMANG

Förra året avslutades – som sig bör – med julmarknaden, en trevlig träff med många människor.

Och sen den traditionella annandagspingisen som vanns av Axel. (Tyvärr fick vi inte efternamnet men ett stort grattis ändå.)

2020 startade med vår julgransplundring. Dans, lekar och godispåsar som vanligt, både för små och stora – en generationsöverskridande fest (vissa familjer i tre generationer).

Sedan blev det årsmöte. Där valdes jag till ordförande. Jag vill passa på att tacka Ubbe (som flyttat till Västergötland) som startade Adelsö Evenemang och varit en idéspruta och genomförare av stora mått. Utan honom hade föreningen inte varit så stor och etablerad som den nu är. Ubbe kvarstår som suppleant i styrelsen, vilket vi är mycket tacksamma för.

Som nya i styrelsen hälsar vi Barbro Stolt och Paulina Robertsson. Stefan Wåhlin har valt att lämna styrelsen.

Årets stipendium gick till Adelsö Smedja och Adelsö-Munsö scoutkår som gratulerades i vanlig ordning med blommor, pengar och rimmade verser:

Adelsö Smedja

*Vi på Adelsö är glada och bortskämda
för till Smedjan kan vi ta en vända.
där kan vi bese både måleri och skulptur
och träffa konstnärerna själva om vi har tur.
Även fotografier
och litografier
Ja, ni har konsten i er.
Sjung hoppfalleri
tack till Smedjans galleri*

Företrädare för årets stipendiater från Smedjan och Adelsö-Munsö scoutkår: Brillo Morell, Lars Amundsen och Jan-Toivo Hellström samt Rigmor Wallin. FOTO: RIGMOR WALLIN

Adelsö-Munsö scoutkår

*Var redo är dåtid
men ni scouter är nutid
och framtid
och fritid
och jobbartid
Ni visar barmen hur man värnar om naturen
och hur man är en bra kompis och inte en sur en.
Tack för ert engagemang
önskar vi från Adelsö Evenemang*

Coronaviruset har kullkastat alla årets planer. Veteranfordonsdagen har ställts in. Vandringsdagen genomfördes utan föreningarnas sedvanliga stationer.

Men, när situationen blir bättre tar vi upp våra aktiviteter igen. Alla kommer på vanligt sätt att bli informerade i god tid. ■

Rigmor Wallin

Olle Weslien blev omvald som ordförande vid årsmötet i våras. Men verksamheten påverkas av coronapandemin. Man försöker fortfarande planera för den stora midsommarfesten med åtföljande fotbollsderby mot Munsö. Men hur det blir beror på smittläget då, och vad myndigheterna beslutar. Kanske måste midsommarfesten ställas in med kort varsel. Detsamma är läget för Magnus Ladulås-loppet, andra lördagen efter Midsommar (4 juli).

Planeringen för utbyggnaden av gymmet vid Adelsövallen har gått framåt. Byggnads-

nämnden har godkänt en utbyggnad på 240 kvadratmeter. Byggnaden blir då totalt ca 320 kvadratmeter. Det kommer att bli ett allaktivitetshus, som inrymmer inte bara ett gym utan det är tänkt att också finnas plats för aerobics, och exempelvis yoga, linedance med mera.

Kostnaden för bygget kommer att landa på runt sju miljoner kr. Nu gäller det att jaga sponsorer och fonder för att få ihop pengarna. ■

Olle Weslien

ADELSÖ IF SÖKER FLER LEDARE

Föreningen vill försöka få igång mer barn- och ungdomsverksamhet. Då vi har en fin fotbollsplan är det fotbollen vi saknar mest. Adelsö IF söker driftiga ledare för att starta en barngrupp till att börja med.

Vad har Adelsö att erbjuda? Är du intresserad? Kontakta någon i styrelsen.
www.adelsoif.se/kontakt

Innebandylaget efter en segermatch. FOTO: AIF

INNEBANDY

Adelsö IF Innebandy har precis avslutat sin åttonde säsong i seriespel, denna säsong i division 5 västra.

Genom alla år så har laget haft en tunn trupp och tvingats spela de flesta matcherna med för få spelare. Till denna säsong har truppen blivit större och tillskotten, som kommit från Ekerö IK B, är alla duktiga spelare. Det har gjort att vi fått helt andra förutsättningar än tidigare. Samtidigt har vi inom laget velat fortsätta med den välkomnande attityd vi haft sedan tidigare, som gjort att vi haft en unikt bra stämning i laget. Därför har vi tagit beslutet att inte peta någon spelare från laget trots att fler duktiga spelare kommit in. Utan istället vill vi på sikt starta ett B-lag så att de spelare som har svårt att ta en plats i A-laget har ett lag att spela i ändå. Detta har inneburit

att även om vi haft fullt lag till alla matcher så har laget fortsatt varit väldigt ojämnt i nivå sett till individuella spelare.

Resultatmässigt har säsongen därför varit både upp och ned. Säsongens höjdpunkt var när vi på bortaplan besegrade suveräna seriesegrarna Westermalms IBK. Det var en av Westermalms endast två förluster under säsongen. AIF vann helt rättvist med 5-3 efter en match där alla följde taktiken till punkt och pricka. Annars har säsongen präglats av marginaler som inte varit på Adelsös sida. AIF har hela sex gånger tappat en ledning eller oavgjort med två minuter, eller oftast ännu mindre, kvar att spela. Sammanlagt har åtta poäng försvunnit i slutminuterna på detta vis. Till slut ledde det till att vi hamnade sist i serien. Men det finns mycket att bygga vidare på nästa säsong. ■

Anders Rosenquist af Åkershult

Så här ser frisbeekorgarna ut.
FOTO: HELENA PUASCHITZ

Karta över frisbeegolfbanan. FOTO: ANDREAS GUSTAFSSON

FRISBEE

Andreas Gustafsson är upphovsmannen bakom frisbeegolfbanan som finns vid Adelsövallen. Ett eget intresse och viljan att göra något för Adelsö ledde till att han köpte in nio begagnade korgar och skänkte dem till AIF.

Vill du spela och inte har en egen frisbee så kan du få låna av Andreas som har ett

lager hemma och bor nära banan, telefon **070-986 55 92**.

Förutom vanligt folkvett, som att man måste vara aktsam och se till att inte kasta på någon annan, så finns regler för spelet och en karta på AIF:s hemsida. För övrigt en sport som går utmärkt bra att utföra under dessa coronatider. ■

Anita Björk

BOULE

Det blir boule hela sommaren vid gymmet vid Adelsövallen. Om du vill vara med så kan du anmäla dig genom att skicka ett SMS till Mats Larsson, **0708-88 47 66**. Du bör också tanka hem appen "supertext". Då kan du lättare ta del av vad som händer på Adelsö Boule. ■

Anita Björk

FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

mäklarringen

Vi förmedlar flest bostäder på Ekerö!

Skall du köpa eller sälja bostad på Ekerö? Då skall du kontakta oss, vi förmedlar flest bostäder och har stenkoll på hela Ekerö. Ring oss så berättar vi mer om hur du kan göra ditt livs bästa bostadsaffär. Välkommen!

ADRESS: Ekerövägen 82, Ekerö TELEFON: 08-560 328 40 MEJL: ekero@maklarringen.se

SNICKERI OCH MEDITATION

J Olsson Snickeri & Byggnation AB: Inom det här företaget som Jan Olsson driver ryms både handfast och själsligt snickeri.

Jan har sina rötter i Dalarna och för sju år sedan blev han kontaktad av en vän som känner en av ägarna till Björkfjärden AB, som ville ha snickarjobb utfört. Genom det här lärde han känna Adelsö och hittade en dag en annons om ett litet hus som hyrdes ut. Jan och hans före detta sambo flyttade dit och efter ytterligare en flytt hyr han nu Smedstorp av Menhammar.

Jan har ett byggekologiskt synsätt och använder sunda och naturliga material. Genom hans snickarskicklighet har jobben avlöst varandra och det är bara under tre tillfällen under de här åren som han har varit tvungen att lämna ön för att arbeta.

Hans intresse av människans möjlighet till en inre resa har följt honom genom livet. Det har lett till ett flertal utbildningar i coaching, mindfulness, readings, healing och NLP/NS (en fördjupad form av coaching). Givetvis har han också arbetat med detta på olika sätt, hållit

Janne Olsson. FOTO: ANITA BJÖRK

föredrag och föreläsningar samt utfört personliga behandlingar.

Under våren har han hållit en kurs i meditation/mindfulness i Smedstorp, som har varit väldigt uppskattad av deltagarna. Han vill gärna fortsätta att utveckla detta vid fler tillfällen och eventuellt ha samtalsgrupper och föredrag. ■

Om du vill kontakta Jan:
070 516 23 46, jolssonab@hotmail.com

Anita Björk

SKRIV INSÄNDARE!

HAR DU SYNPUNKTER OM NÅGOT PÅ ADELSÖ?

Då är du välkommen att skriva en insändare (dock ej partipolitiska inlägg). Skicka den till **bjornrydberg@comhem.se**. För nästa nummer behöver vi insändaren senast 1 oktober. Den bör inte vara längre än 1 000 tecken med mellanslag. Ditt namn måste anges.

Den gamla Smedjan slår upp portarna den 4 juli. FOTO: OVE WESTERBERG

Kultursommar med pandemihinder och nytt hopp

Adelsös eget sommargalleri Adelsö Smedja hade stora planer inför sin fjärde säsong i Stenby säteris smedja.

Mängder av konstnärer och konsthantverkare stod i tätt kö för att förgylla kultursommaren på ön. Dessutom skulle tjuvstarten på långfredagen bli extra spektakulär med bland annat färggranna höns, nyfödda lamm och påskinspirerad konst. Men som alla vet drog corona in över kommungränsen och det blev tvärstopp och inställt.

Efter en kort sörjperiod laddade dessbättre smedjängänget om för en senare start med de utställare som fortfarande ville vara med. Med stor reservation för vad coronasommaren kan ställa till med har ett komprimerat kulturprogram börjat ta form.

Först in/ute bjuder Max Svensson och Kenneth Frii på konstsmide respektive måleri den

4–5 juli. I tur och ordning de påföljande helgerna finns verk av Marie Engström, Marie Sundin, Lena Sparring, Börje Svensson och Tomas Lampell. Dessutom finns smedjängängets nyskapade alster, en byggnadsvårdsbutik samt en stor hantverkarsmarknad den 8–9 augusti. Som säsongsavslutning den 15–16 augusti är det tänkt att ”oupptäckta talanger” som aldrig ställt ut tidigare ska inta galleriet.

– För att överleva till en femte kultursäsong 2021 hoppas vi kunna reparera den konstskadade sommaren något genom vårt komprimerade program. Vi måste ju få ihop till kommande års hyra, säger Anita Björk. ■

Ove Westerberg

En ung havsörn svävar över Norra Björkfjärden.
FOTO: TONNY SVENSSON

Jag minns starkt den hisnande upplevelsen när jag första gången, på rygg i gräset på en kulle i Gredby, med kikaren i handen zoomade in havsörnarna som svävade högt i det blå.

De utstötta korta serier av ett vasst, gällt läte som avlöstes med rent skriande. Det var sensommar och luften fylld av varma uppvindar som örnarna förstod att utnyttja. Det var ett örnar och en ungfågel som svävade runt i vida cirklar utan att visa tecken på att ha någon destination. Deras flyguppvisning brådsnade inte, de gav intryck av att njuta av sin förmåga att sväva. Kanske var det en övning som genomfördes för att låta ungfågeln invigas i segelflygandets konst, att lära sig att bruka de varma luftströmmarna, hushålla med energin till mer krävande uppgifter. I kikaren var det lätt att se havsörnens kännetecken, den kraftiga, ljusgula näbben, de gula klorna, den korta stjärten med ett vitt band och ett vingspann

på närmare 2,5 meter. Det blev också tydligt att de två äldre örnarna var ljusbruna i färgen medan ungfågeln hade vita fläckar i sin mörkbruna fjäderdräkt. Säkert gick det en timme där i gräset medan örnarna segelflög runt i vida cirklar. Ibland steg de uppåt, försvann till ett par tusen meters höjd för att sedan dala och åter bli synliga för ögat.

Min upplevelse blev en bekräftelse på att havsörnen återtagit sin plats i Mälarens landskap.

HOTAD OCH FREDAD

Under tidigt 1800-tal fanns det upp till tusen par havsörnar i Sverige. Men 1924, när havsörnen fredades efter 100 år av intensiv förföljelse fanns det endast 50–100 par i hela

landet. I mitten av 1900-talet uppstod ett nytt krisläge för havsörnen. Miljögifter som PCB och DDT som spreds i naturen gjorde att örnäggen aldrig kläcktes då de innehöll höga halter av giftiga ämnen. Havsörnens bestånd var åter allvarligt hotat.

PROJEKT HAVSÖRN

1971 startade Projekt Havsörn under ledning av Naturskyddsföreningen. 1973 års inventering visade att det endast fanns sex havsörnsungar längs hela svenska ostkusten. I hela landet fanns vid denna tid cirka 150 havsörnar, 50 par och 50 ungfåglar. Naturskyddsföreningen har tillsammans med Naturhistoriska riksmuseet engagerat hundratals frivilliga att lägga ut giftfri mat samt att bevaka och skydda bon. Vanligtvis väljer havsörnen att bygga sitt bo i äldre starka tallar. Därför har det varit en viktig del i projektet att påverka skogsbruket att bevara och skydda äldre tallar som klarar att

Flera havsörnar kalasas på ett vildsvinkadaver på isen utanför Olle Carlssons fönster vid Katsviken.

FOTO: OLLE KARLSSON

bära ett örnbo. Eftersom örnens bo byggs på år efter år kan det till slut väga upp till ett ton. Det kräver starka träd så att inte bo och ungar rasar till marken.

Havsörnen var länge vanlig i Mälaren och andra insjöar. Men den blev allt sällsyntare under 1900-talet. Någon gång på 1940-talet häckade den "sista" havsörnen i Mälaren. Det har sagts att det var på Ridö. Men genom de olika positiva åtgärder som här har nämnts vände utvecklingen. Under 1990-talet kom havsörnarna tillbaka på bred front. Fiskare Guy Loberg berättar hur han mötte en första havsörn som svävade högt över Björkö under något av åren på 90-talet.

Vid årets örnräkning från Nynäshamn i öster, längs Mälaren och Hjälmaren till Vättern och området kring Tiveden observerades 125 örnar. Detta är en halvering från förra årets observationer. Detta förklaras med att det varit en mild, isfri vinter med barmark och att det inte i samma omfattning funnits yrkesfiskare som lagt ut överskotts fisk. Havsörnen har helt enkelt sett sig om efter andra områden som erbjuder mer näring. Projekt Havsörn har varit en stor framgång. Det finns idag uppskattningsvis 2 500 havsörnar i hela landet och antalet lyckade häckningar är tillbaka på samma nivå som 1950-talet. ■

Kent Lundberg

Adelsö krog. FOTO: ANN SÖDERSTRÖM

ADELSÖ KROG

Vad händer med krogen? Får vi någon pizza till sommaren?

Krogen är fortfarande till salu genom Svensk Fastighetsförmedling men är nu prissänkt till 2 miljoner kronor. Tomten är på 4 856 kvadratmeter och huset på 240 kvadratmeter. I priset ingår möbler och inventarier. Dessutom finns byggrätter för parkeringsplatser och övernattningsstuga. ■

Anita Björk

ADELSÖGÅRDEN ...

har varit till salu sedan hösten 2019 för 15 miljoner kronor. Men enligt mäklaren Tomas Solberg på mäklarbyrån Bjurfors är objektet återtaget av fastighetsägaren. Jag har försökt nå ägaren för att få veta vad som ska hända härnäst men har inte kunnat få någon kommentar. ■

Anita Björk

Toftabutiken har flyttat till Stora Dalby.
FOTO: BIRGITTA TORENIUS

TOFTABUTIKEN BLIR COUNTRYBUTIKEN

Flyttar till Stora Dalby

I två och ett halvt år har Toftabutiken funnits på Tofta Gård men har nu flyttat till Stora Dalby och samtidigt bytt namn till Countrybutiken. Inriktningen har utökats med foder och andra tillbehör till hästar och längre fram även till höns med mera. Det finns också Curatäcken, presenter och inredning för alla, även platsbyggda bokhyllor går att beställa eller egendesignade skåp, bord, hyllor etc.

Butiken är öppen på lördagar vintertid och från och med maj månad även på söndagar. Kommer man på häst finns plats att binda hästen och vatten att tillgå medan ryttaren tar en kopp kaffe och pausar. Vill man komma övriga tider till butiken är det bara att skicka sms eller ringa till **070-440 40 43** alternativt **076-220 01 05**. Det finns alltid någon från butiken på ön. ■

Anita Björk

Följ med på Alsnu vikingars fornlämningsutflykter

Har du tänkt på det vackra gravfältet i Nyckelby som på försommaren är översållat med gula blommor?

Har du öppnat luckan som döljer den vikingatida eldstaden på Helgö? Eller har du klättrat upp på Björn Järnsidas hög vid Husby gård?

Nyckelbygravfältet susar bilarna igenom på väg till adelsöfärjan. Även om du inte har lagt märke till det så har du definitivt sett det. Vad gäller de övriga platserna krävs det en aning mer ansträngning för att nå dem, men inte mer än en aning. Det behövs bara små avstickare från Ekerövägen. Vi bor i trakter som är fullständigt översållade med fornlämningar och det är nästintill omöjligt att hålla reda på alla. När jag i vintras berättade lite om Björn Järnsidas hög i Mälare Direkt var det flera som sa att de aldrig hört talas om den förut. Det är inget märkvärdigt

med att inte känna till den – i samma artikel står det om Kung Racks grav mellan Gredby och Mälby. Den hade jag aldrig hört talas om och jag bor bara ett stenkast därifrån.

Det jag vill komma till är att det finns mängder med fantastiska, till och med unika platser att upptäcka i vårt närområde. Detta har vi i Alsnu vikingar tänkt ta fasta på. Vi kommer att göra utflykter till, först och främst, våra favoritplatser för att dela upplevelsen med så många som möjligt. Senare kommer vi att leta rätt på för oss okända platser och åka dit också. Följ gärna med! ■

Malin Rikardsdotter

ORDFÖRANDE FÖR ALSNU VIKINGAR

info@alsnu.se

CORONAN HÄMMAR HEMBYGDSLAGET

Adelsö hembygdsdag är en av de aktivaste föreningarna på ön. Man har regelbundna möten i Hembygdsgården där Adelsös historia och kultur tas upp ur många olika synvinklar. Men nu har coronan satt käppar i hjulet. En stor del av vårens möten har fått ställas in. Och den 9 augusti planeras den årliga Hembygdsdagen vid Uppgården med massor av aktiviteter. Det är i skrivande stund oklart om hembygdsdagen kan genomföras, med tanke på smittläget. Håll ett öga på Fören-

ingsrådets hemsida, adelsö.se, och på lappar i brevlådorna. Där kommer besked.

– Det är så klart tråkigt att vi inte har kunnat genomföra allt vi planerat. Men de möten vi inte kunnat genomföra under våren kommer vi att ta upp så fort smittläget tillåter, säger Hembygdslagets ordförande Agneta Collberg.

Hembygdslaget har cirka 120 medlemmar. Men fler är välkomna! Medlemsavgiften är 150 kronor per år. Avgiften kan betalas in på plusgiro **364846-6**. ■

Björn Rydberg

Om Värna Adelsö

Föreningen Värna Adelsö samlar både bofasta och fritidsboende.

Vårt syfte är att slå vakt om Adelsös kultur och natur samt att främja möjligheterna att bo och arbeta på ön. Vi verkar för en framtida utveckling som inte tär på människor, natur och vårt historiska arv.

Vi arbetar bland annat med följande frågor:

- Allemansrätten. Markägare ska till exempel inte kunna hindra människor att bada och ströva i naturen.
- Vi vill slå vakt om Munsö skola.
- Kulturlandskapet och strandskyddet ska värnas.
- Miljön i alla avseenden ska värnas.
- Nybyggen ska anpassas till befintlig byggnation och miljö och natur.
- Färjan ska alltid fungera, även när det är stränga vintrar. Mer trafik under sena kvällar.
- Vi vill slå vakt om busstrafiken.
- Bullret från skjutverksamheten vid Hässlösand på Munsö måste begränsas.
- Vi värnar vår lanthandel.
- Vi arbetar för att Adelsö Butik ska bli postombud.
- Vi slår vakt om Hembygdsgården.
- Vi vill att vildsvinsstammen på ön minskas kraftigt.

VÄRNA ADELSÖ STYRELSE 2019–2020

Vid Värna Adelsös årsmöte 2019 valdes följande styrelse:

ORDFÖRANDE

Lennart Rydberg, Lundkulla

Mobil: 070-322 02 61

E-post: lennart.rg@gmail.com

VICE ORDFÖRANDE

Jan Gertz, Gredby

Mobil: 070-353 01 65

E-post: jan80taborist@gmail.com

KASSÖR

Mats Lundgren, Marielundsvägen

Mobil: 070-730 32 03

E-post: matslu@telia.com

LEDAMÖTER

Anders Ellström, Marielundsvägen

Mobil: 073-904 59 45

E-post: anders_ellstrom@yahoo.com

Anders Gustafsson, Skogstorp

Mobil: 070-298 55 25

E-post: anders.gustafsson28@gmail.com

Lotta Person, Hallsta

Mobil: 070-841 50 51

E-post: lotta.person60@gmail.com

Maria Skedinger, Hanmora

Mobil: 073-807 19 75

E-post: mariaskedinger@gmail.com

Stefan Wählin, Ellholmen

Mobil: 070-318 80 00

E-post: s.wahlin@hotmail.com

- Affischer/Posters
- Annonser
- Backdrop
- Banderoller
- Broschyrer
- Böcker
- Dekaler
- Etiketter
- Flyers
- Förpackningar
- Foldrar
- Giveaways
- Grafisk design
- Kuvert
- Kataloger
- Magazine
- Mappar
- Mässa och Eventmaterial
- Mässväggar/Pop-up väggar
- Originalframställning
- Produktblad
- Profilprodukter
- Påsar
- Roll-ups
- Skyltar
- Tidningar/Tidskrifter
- Vepor
- Visitkort
- Logistik och hantering
- Adressprint

GETR

Reklambyrå och tryckeri | Snabbt | Prisvärt

Tel: 08-624 30 20

info@getr.se

www.getr.se

Adelsökalendariet för 2020 blir rejält decimerat och osäkert på grund av rådande coronaläge. Veteranloppet i slutet på juni är inställt. För två stora arrangemang är läget i skrivande stund oklart:

Midsommarfesten den 19 juni och Magnus Ladulås-loppet den 4 juli. Det är osäkert hur

det blir. För att hålla dig uppdaterad om föreningarnas kommande evenemang på ön bör du besöka Adelsö föreningsråds gemensamma hemsida: www.adelso.se

Nedan hittar du några evenemang som förhoppningsvis kan genomföras:

ADELSÖ KYRKA

Öppen mellan kl. 11–15.
Digitala kyrkan inbjuder till
webbandakt varje fredag:
www.svenskakyrkan.se/ekero

28 MAJ KL. 15–19 DROP IN VID FINNHAGSKÄLLAN

Finnhagskällan Öppet hus/
drop in gäller vid smyckning
av källan inför Trefaldighet. Vi
dricker för hälsa och välmående.
Källans egenskaper och historia
dryftas. Parkera vid Karlsund där
skylt visar vägen.
Arrangör: Adelsö hembygds-
slag

13–14 JUNI KL. 14, MARIELUND SVÄGEN 27 TRÄDGÅRDSVISNING

Välkomna till mångkonstnären
Beryl Kornhills trädgårdsvisning
och Villa Spelrum på Adelsö. Med
enkla medel och retro har en liten
tomt förvandlats till en stor träd-
gård med flera rum med olika
karaktärer, från ”mystorp” till
japanskt.

17 JUNI, 24 JUNI, 12 JULI KL. 18, VILLA SPELRUM STARKA BAND

Öppna föreställningar med
Starka Band i Villa Spelrum,
Marielundsvägen 27, i sommar.
Arrangör: Världsarvsteatern

28 JUNI KL. 10–17, MARIELUND SVÄGEN 27 TRÄDGÅRDSVISNING

Trädgård i natur- och kultur-
miljö. ”Tusen trädgårdar” har
med Beryls trädgård och Villa
spelrum. Små grupper på cirka
4–5 personer åt gången.

4–5 JULI KL. 12–15, STENBY SÄTERI GALLERI ADELSÖ SMEDJA

Gästutställare: Kenneth Frii
(måleri) & Max Svensson
(smideskonst). Dessutom
byggnadsvårdsbutik och
smedjegängets egna alster.
Arrangör: Adelsö Smedja

11–12 JULI KL. 12–15, STENBY SÄTERI GALLERI ADELSÖ SMEDJA

Gästutställare: Marie Engström
(måleri/silversmide) & Anna
Tegemark (foto). Dessutom
byggnadsvårdsbutik och
smedjegängets egna alster.
Arrangör: Adelsö Smedja

18–19 JULI KL. 12–15, STENBY SÄTERI GALLERI ADELSÖ SMEDJA

Gästutställare: Marie Sundin
(måleri) & Lena Sparring
(måleri). Dessutom byggnads-
vårdsbutik och smedje-
gängets egna alster.
Arrangör: Adelsö Smedja

SMEDJAN:

Med anledning av
coronaepidemin kommer
man att göra allt för att
förebygga smittrisen.
Bland annat kommer
inläppen att regleras
och begränsas.

25–26 JULI KL. 12–15, STENBY SÄTERI GALLERI ADELSÖ SMEDJA

Gästutställare: Marie Sundin
(måleri) & Lena Sparring (må-
leri). Dessutom byggnads-
vårdsbutik och smedjegängets
egna alster.

Arrangör: Adelsö Smedja

1–2 AUGUSTI KL. 12–15, STENBY SÄTERI GALLERI ADELSÖ SMEDJA

Gästutställare: Börje Svensson
(måleri, giclée tryck). Dess-
utom byggnadsvårdsbutik och
smedjegängets egna alster.
Arrangör: Adelsö Smedja

8–9 AUGUSTI KL. 12–15, STENBY SÄTERI GALLERI ADELSÖ SMEDJA

Stor sommarmarknad med
mycket konsthantverk, bruks-
konst, odlat mm. + Tomas
Lampell (måleri). Dessutom
byggnadsvårdsbutik och
smedjegängets egna alster.
Arrangör: Adelsö Smedja

15–16 AUGUSTI KL. 12–15, STENBY SÄTERI GALLERI ADELSÖ SMEDJA

Gästutställare: ”Oupptäckta
talanger” ställer ut för första

gången: Siri Tovatt Csatos,
Eva Bergqvist Larsson, Michal
Szymanski, Jenny Lejerdal.
Dessutom byggnadsvårdsbutik
och smedjegängets egna alster.
Arrangör: Adelsö Smedja

29–30 AUGUSTI, ALSNU UDD

Alsnu Vikingar bjuder in till
två vikingadagar med musik,
marknad, pilbågsskytte mm.
29 augusti kl. 15–19 respektive
30 augusti kl. 11–16. Sista da-
gen uppmärksammas även
Arkeologins dag.
Arrangör: Alsnu Vikingar

**GLÖM INTE ATT
KOLLA PÅ ADELSÖS EGEN
EVENEMANGSPORTAL**

www.adelso.se

där du hittar fler evenemang när öns föreningar
spikat sina program för 2020.

Tack!

TILL VÅRA
ANNONSÖRER,
SPONSORER OCH
BIDRAGSGIVARE,
FÖR ERA TILLSKOTT
TILL FÖRENINGEN.

**Dessa bidrag användes
bland annat till att:**

- Trycka och distribuera
tidningen Adelsönytt
- Utse årets Adelsöbo
- Stötta evenemang och
föreningar på Adelsö
- Hålla årsmöte i hyrd
lokal. ■

Mats Lundgren
VÄRNA ADELSÖ

ANNONS- PRISLISTA

**Välkommen att annon-
sera i Adelsönytt**

Helsida: 1 600 kronor
Halvsida: 800 kronor
1/4-sida: 400 kronor

ÅRSMÖTE 2020

VÄRNA ADELSÖS ÅRSMÖTE SKJUTS UPP!

Vi hade planerat att som vanligt ha vårt årsmöte i början av juni.

Men på grund av coronaepidemin har vi beslutat att skjuta upp årsmötet till lördagen den 12 september klockan 14. Även detta datum kan ändras efter beslut och rekommendationer från myndigheterna.

Vi kommer att informera om mötet med hjälp av affischer, lappar i brevlådorna, Facebook och Föreningsrådets hemsida (adelso.se) när vi kommer närmare.

VÄRNA ADELSÖ
STYRELSEN

